

Referendum

I. PRÁVNÍ ÚPRAVA

Místní referendum je upraveno zákonem č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, v platném znění (dále jen také "zákon o místním referendu").

Návrh na konání referenda mohou podat nejméně 3 osoby oprávněné volit do zastupitelstva obce (tzv. oprávněné osoby - viz dále), které utvoří přípravný výbor. Tyto osoby musí být pod návrhem vlastnoručně podepsány. Návrh nemůže podat právnická osoba, tedy např. nějaké občanské sdružení jako celek, ani nikdo jiný.

Referendum může být rovněž vyhlášeno z vlastní iniciativy obecního zastupitelstva. V takovém případě není nutné shromažďovat podpisy pod podpisové listiny.

V místním referendu mohou hlasovat tzv. oprávněné osoby, a to všichni občané České republiky nebo jiného státu Evropské unie, kteří mají trvalý pobyt v dané obci a nejpozději v den hlasování dosáhli věku 18 let (jde o osoby oprávněné volit do zastupitelstva obce). Tyto osoby jsou zapsány v seznamu voličů, který je k dispozici na obecním úřadu. Do tohoto seznamu může v úředních hodinách každý nahlížet. (§ 28 odst. 2 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí: „Každý volič si může v úředních hodinách na obecním úřadě ověřit, zda je zapsán v seznamu; může požadovat doplnění údajů nebo provedení oprav.“)

V případě, že referendum iniciují oprávněné osoby a nikoliv zastupitelstvo, je základní podmínkou konání referenda podání návrhu. Návrh může podat přípravný výbor.

1.1. Přípravný výbor

- tvoří pro účely místního referenda nejméně tři oprávněné osoby,
- navrhuje uspořádání místního referenda,
- deleguje členy do komisí pro hlasování,
- může podat soudu návrh na určení, že místní referendum má být vyhlášeno nebo že návrh přípravného výboru nemá vady,
- může podat soudu návrh na neplatnost hlasování a návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí v místním referendu,
- uvede, kdo z jeho členů je zmocněn jednat jejich jménem. Úkony zmocněnce jsou pro přípravný výbor závazné.

1.1. Návrh na konání referenda

Návrh na konání referenda musí obsahovat:

- přesné určení území, na němž se konání referenda navrhuje - např. územní obvod obce Tábor (je tvořen deseti katastrálními územími a zároveň patnácti příměstskými částmi),
- odůvodnění návrhu,
- odhad nákladů spojených s provedením místního referenda a realizací rozhodnutí přijatého v místním referendu a způsob jejich úhrady z rozpočtu obce, popřípadě statutárního města,
- odůvodnění může obsahovat návrh na termín konání referenda,
- přesné znění otázky navržené k rozhodnutí referendem,
- jméno, příjmení a trvalý pobyt, datum narození a vlastnoruční podpis členů přípravného výboru,
- označení zmocněnce z členů přípravného výboru,
- přílohu návrhu přípravného výboru, která je jeho součástí, tvoří podpisová listina (§ 11 zákona o místním referendu) s očíslovanými podpisovými archy.

Podpisovou listinu může podepsat každá oprávněná osoba (viz. sub 2). Podpisové listiny musí podepsat zákonem stanovený počet oprávněných osob, zapsaných v seznamu oprávněných osob sub. 2. Nejde tedy o poměrnou část všech obyvatel obce, ale o poměrnou část oprávněných osob (tj. osob, které jsou oprávněny volit/hlasovat).

Počet podpisů se liší podle počtu voličů - oprávněných osob:

- do 3 000 obyvatel..... 30 % oprávněných osob,
- do 20 000 obyvatel..... 20 % oprávněných osob,
- do 200 000 obyvatel..... 10 % oprávněných osob,
- nad 200 000 obyvatel..... 6 % oprávněných osob.

Podpisové listiny musí obsahovat:

- vymezení území, na němž se referendum navrhuje konat,
- přesné znění otázky navržené k rozhodnutí referendem,
- jméno, příjmení a trvalý pobyt členů přípravného výboru,
- upozornění pro podporovatele: "Ten, kdo podepíše vícekrát tentýž návrh na konání místního referenda nebo kdo podepíše podpisovou listinu, ač není oprávněnou osobou podle zákona o místním referendu, nebo kdo v podpisové listině uvede nepravdivé údaje, dopouští se přestupku, za který mu může být uložena pokuta do výše 3 000 Kč,"
- vlastnoruční podpisy oprávněných osob, podporujících konání místního referenda (jméno, příjmení, datum narození, adresu),
- je-li uvedeno na jedné listině více podporovatelů, jejich počet.

Návrh přípravného výboru a podpisové listiny nesmí být vystaveny v prostorách státních orgánů a orgánů územní samosprávy.

1.1. Výsledky

K platnosti rozhodnutí referendem je třeba účasti alespoň 35% oprávněných občanů. Rozhodnutí v místním referendu je závazné, hlasovala-li pro ně nadpoloviční většina oprávněných občanů, kteří se referenda zúčastnili, a alespoň 25% všech oprávněných občanů.

V případě, že by se v místním referendu rozhodovalo o oddělení části obce nebo o sloučení obcí anebo o připojení obce k jiné obci, je pro přijetí rozhodnutí nutné, aby pro ně hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob:

- v případě oddělení v té části obce, popřípadě částech obce, která se má oddělit,
- v případě sloučení obcí nebo připojení obce v té obci, ve které byl návrh přípravného výboru podán.

Volební komise vyhlásí výsledky hlasování zveřejněním na úřední desce obecního úřadu neprodleně po vyhotovení zápisu o výsledku hlasování.

Náklady spojené se získáváním podpisů a náklady na kampaň před hlasováním si musí hradit přípravný výbor ze svých prostředků. Ostatní náklady na uskutečnění referenda hradí obec ze svého rozpočtu.

Výsledky referenda jsou závazné, jak stanoví § 49 zákona o místním referendu:

Rozhodnutí v místním referendu je pro zastupitelstvo obce, zastupitelstvo statutárního města a orgány obce a statutárního města závazné.

1.1. Jak vést kampaň

Na podporu referenda lze organizovat volební kampaň. Dobou volební kampaně se rozumí období počínající 23. dnem a končící 48 hodin před zahájením voleb. V době volební kampaně mají všechny volební strany rovný přístup k místním veřejným sdělovacím prostředkům. Obecní rada vyhradí veřejnou plochu pro vylepování předvolebních plakátů. Její využívání musí odpovídat zásadě rovnosti volebních stran. Všechny volební strany mají rovný přístup k místním veřejným shromažďovacím prostorům. 48 hodin před zahájením voleb a v den voleb je zakázána volební agitace pro volební strany slovem, písmem, zvukem i obrazem v místních veřejných sdělovacích prostředcích, v budovách, kde sídlí okrskové komise, a v jejich bezprostředním okolí, vylepování plakátů a konání předvolebních shromáždění.

Podpisové listiny mohou být vystaveny na místech přístupných veřejnosti. K tomu není třeba povolení státního orgánu, nesmí však dojít k omezení provozu motorových a jiných vozidel a

k rušení veřejného pořádku. Shromáždováním podpisů na místě přístupném veřejnosti může být pověřena osoba, která dosáhla věku 16 let. Podpisové listiny nesmí být vystaveny v prostorách státních orgánů a orgánů samosprávy.

1.2.O čem se může konat referendum

V referendu se v zásadě může rozhodovat jen o otázkách, které patří do tzv. samostatné působnosti obce. Vedle toho totiž obce vykonávají tzv. přenesenou působnost, tedy působnost státního orgánu.

Zákon vymezuje, o čem místní referendum konat nelze:

- o místních poplatcích a o rozpočtu obce nebo statutárního města,
- o zřízení nebo zrušení orgánů obce nebo statutárního města a o jejich vnitřním uspořádání,
- o volbě a odvolání starosty nebo primátora územně nečleněného statutárního města, primátora statutárního města a primátora hlavního města Prahy, místostarosty nebo náměstka primátora, členů rady obce, města, městského obvodu nebo městské části, členů rady statutárního města a hlavního města Prahy a dalších členů zastupitelstva obce, zastupitelstva statutárního města, jakož i volených nebo jmenovaných členů dalších orgánů obce a statutárního města,
- jestliže by otázka položená v místním referendu byla v rozporu s právními předpisy nebo jestliže by rozhodnutí v místním referendu mohlo být v rozporu s právními předpisy,
- v případech, kdy se o položené otázce rozhoduje ve zvláštním řízení,
- o uzavření veřejnoprávních smluv k výkonu přenesené působnosti,
- o schválení, změně nebo zrušení obecně závazné vyhlášky obce,
- jestliže od platného rozhodnutí v místním referendu do podání návrhu na konání místního referenda v téže věci neuplynulo 24 měsíců.

1.1.Otázky a odpovědi

Vyhlášení referenda soudem

Obecní zastupitelstvo odmítlo vyhlásit referendum, i když jsme splnili všechny zákonem stanovené podmínky. Co můžeme dělat?

Ustanovení § 57 zákona o místním referendu stanoví, že právo domáhat se ochrany u soudu má v případě, že zastupitelstvo referendum nevyhlásí, pouze přípravný výbor. Návrhem u soudu se lze domáhat, aby soud místní referendum vyhlásil. Soud je povinen rozhodnout do 30 dnů od podání návrhu. V případě, že byste se obraceli na soud, doporučovala bych Vám vyhledat odbornou právní pomoc advokáta.

§ 57 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu

Soudní ochrana návrhu přípravného výboru

(1) Právo domáhat se ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu 24) má přípravný výbor, jestliže

a) nesouhlasí s výzvou obecního úřadu nebo magistrátu statutárního města k odstranění vad podle § 12 odst. 2,

b) zastupitelstvo obce nebo zastupitelstvo statutárního města nerozhodlo o návrhu přípravného výboru podle § 13 odst. 1 písm. a) **nebo rozhodlo o tom, že místní referendum nevyhlásí** podle § 13 odst. 1 písm. b).

(2) Návrh je třeba podat nejpozději

a) do 10 dnů od doručení písemné výzvy k odstranění vad,

b) do 20 dnů od jednání zastupitelstva obce nebo zastupitelstva statutárního města, kde měl být návrh přípravného výboru projednán, nebo od jednání zastupitelstva obce nebo zastupitelstva statutárního města, na kterém toto zastupitelstvo rozhodlo, že místní referendum nevyhlásí.

(3) Rozhodnutí soudu o návrhu podle odstavce 1 písm. b) nahrazuje rozhodnutí zastupitelstva obce nebo zastupitelstva statutárního města.

§ 91a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního

(1) Návrhem se u soudu lze za podmínek stanovených zvláštním zákonem domáhat

- a) určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky,
- b) vyhlášení místního referenda,
- c) vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu,
- d) vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu.

(2) Účastníky řízení jsou přípravný výbor (21b) a příslušná obec, městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města, městská část hlavního města Prahy nebo hlavní město Praha; v případě návrhu podle odstavce 1 písm. c) a d) i osoba oprávněná hlasovat v místním referendu.

(3) Soud rozhodne usnesením do 30 dnů. Jednání není třeba nařizovat.

Opakování referenda

Za jakých okolností je možné zopakovat konání referenda?

Podle § 7 písm. h) zákona o místním referendu (22/2004 Sb.) nelze místní referendum konat, jestliže od **platného rozhodnutí** v místním referendu do podání návrhu na konání místního referenda v **téže věci** neuplynulo **24 měsíců**. Pro posouzení, jestli se v daném případě jedná o tutéž věc, záleží rovněž na konkrétním znění otázek.

K platnosti rozhodnutí v místním referendu je třeba podle § 48 zákona o místním referendu účasti **alespoň 35 % oprávněných osob** zapsaných v seznamech oprávněných osob. Pokud by se tento počet osob neúčastnil referenda vyhlášeného zastupitelstvem, není rozhodnutí platné, a tudíž lze konat nové referendum v téže věci bez ohledu na 24 měsíční lhůtu stanovenou v § 7 zákona o místním referendu.

Místní referendum - závaznost pro nové zastupitelstvo

Je výsledek místního referenda z roku 2009 závazný i pro další zastupitelstvo, které bude zvoleno ve volbách v roce 2010?

Předmětnou problematiku upravuje zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů (dále „ZMR“).

Ano, výsledek referenda z roku 2009 je závazný i pro další zastupitelstvo, které bude zvoleno ve volbách v roce 2010. ZMR v § 49 stanoví, že rozhodnutí v místním referendu je pro orgány obce závazné. Co se týká délky doby závaznosti rozhodnutí přijatého v referendu, tak toto zákon neupravuje. V § 7 písm. h) však ZMR stanoví, že podat návrh na referendum v téže věci lze nejdříve za 24 měsíců po konání platného referenda. Z toho vyplývá, že referendem přijaté rozhodnutí lze změnit jen v novém referendu, a to konaném nejdříve po uplynutí zákonné lhůty (2 roky).

Je třeba rozlišit referendum konané z iniciativy občanů a na základě rozhodnutí zastupitelstva obce. Bylo-li totiž referendum vyhlášeno na základě rozhodnutí zastupitelstva, musí být dle § 15 ZMR termín konání referenda stanoven tak, aby připadl ještě do jeho funkčního období. „Staré“ zastupitelstvo nemůže např. v srpnu 2009 rozhodnout o konání referenda v listopadu 2009, pokud bude od října 2009 ve funkci „nové“ zastupitelstvo. Pokud však „staré“ zastupitelstvo v tomtéž případě referendum uskuteční v září, pak „nové“ zastupitelstvo bude jeho výsledkem vázáno.

1.2. Jak sepsat otázku do místního referenda

Co do formulace samotné otázky zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu, říká pouze to, že *“otázka navržená pro místní referendum musí být jednoznačně položena tak, aby na ni bylo možné odpovědět slovem „ano“ nebo slovem „ne““*. Judikatura je v této oblasti také skoupá. Jednoznačným zněním se rozumí takové, které nebude dezinformovat oprávněné osoby, neumožní její dvojí či vícový výklad a otázka nebude zavádějící (např. nebude používat dvojích záporů) nebo

sugestivní (v otázce nebude naznačeno, jak na ni odpovědět). Např. otázka s textem „požadujete, aby...“ by mohla být označena za nepatrně zavádějící, jelikož slovo „požadujete“ směřuje jinam než slovo „souhlasíte“, avšak soudíme, že záleží na kontextu (tedy přesném znění celé otázky).

Následující text uvádí možné znění otázek pro místní referendum za situace, kdy chtějí občané obce zabránit realizaci stavby určitého objektu na území obce. Toto je doplněno komentářem zahrnujícím správnost/vhodnost obdobné formulace otázky pro místní referendum a závěrečným doporučením vhodného znění.

Situace A

1. „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce L. schválilo odstoupení od kooperační smlouvy, kterou uzavřela obec L. s firmou Z. s.r.o., a nepodnikalo již žádné další kroky směřující k výstavbě objektu XY v katastrálním území obce L.?”
2. „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce L. schválilo změnu územně plánovací dokumentace tak, aby v katastrálním území obce L. nemohlo dojít k výstavbě objektu XY?“
3. „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce L. v samostatné působnosti obce již nepodnikalo žádné kroky směřující k výstavbě objektu XY v katastru obce L.?”
4. „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce L. v samostatné působnosti obce již nepodnikalo žádné kroky směřující k výstavbě objektu XY v katastru obce L., a zároveň, aby odstoupilo od kooperační smlouvy uzavřené mezi obcí L. a firmou Z. s.r.o.?”
5. „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce L. v samostatné působnosti podniklo veškeré kroky k tomu, aby v katastrálním území obce L. nedošlo k výstavbě objektu XY včetně odstoupení od smlouvy uzavřené mezi obcí L. a firmou Z. s.r.o., která se týká zřízení a provozování objektu XY ?“
6. „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce L. podniklo veškerá zákonná opatření v samostatné působnosti obce k tomu, aby zamezilo výstavbě objektu XY v katastrálních územích obce L., a zároveň, aby schválilo odstoupení od kooperační smlouvy uzavřené mezi obcí L. a firmou Z. s.r.o., týkající se zřízení a provozování objektu XY ?“

Situace B

1. Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce O. podniklo veškeré kroky k zamítnutí konceptu územního plánu obce O., který byl veřejně projednán dne 2. 1. 2009, a k navrácení celého procesu schvalování územního plánu zpět k zadání, ve kterém zohlední potřeby a požadavky současných občanů obce, které vyplynou z široké veřejné diskuse, v níž budou občané formou ankety vyzváni k vyjádření názoru, jakým způsobem by se měla obec rozvíjet, a takto vzniklé zadání územního plánu bude před dalším zpracováním podrobně prezentováno na veřejné schůzi zastupitelstva obce O.?

Komentář k otázkám:

Situace A

ad 1) Otázka je v pořádku, směřuje do samostatné působnosti obce.

ad 2) Otázka je v pořádku, podle nálezu Ústavního soudu může být konáno referendum o schválení změny územního plánu.

ad 3) To, zdali někde bude stát určitá stavba, je v konečné fázi rozhodnutím stavebního úřadu (územní rozhodnutí a stavební povolení se vydávají v přenesené působnosti). Obec se však ze zákona vždy účastní územního řízení, a může tak v něm zastávat určité stanovisko (v souladu s přáním občanů). Ve starším rozhodnutí k místnímu referendu v Temelíně (II ÚS 706/04) Ústavní soud sice dovodil, že konání tzv. konzultativního referenda (tedy referenda o otázce, o které obec přímo nerozhoduje, pouze má v samostatné působnosti „zastávat určitý názor“) není možné. Jedná se však o jediný případ, kdy Ústavní soud dovodil, že zákon o místním referendu konání konzultativního referenda neumožňuje. V dalších nálezech se již přiklonil k závěrům správních soudů i k názorům uvedeným v právní nauce, které připouštějí konání konzultativního referenda, v

němž se rozhoduje o přijetí stanoviska obce k určité otázce, v níž má obec v rámci své samostatné působnosti právo se jako dotčený subjekt vyjádřit, nikoliv však o ní sama ve své samostatné působnosti rozhodovat (srov. usnesení Městského soudu v Praze č.j. 12 Ca 5/2009-37, ve věci vyhlášení místního referenda ohledně klánovického golfového areálu).

ad 4) První část není v pořádku, druhá ano. Celkově není vhodné ptát se v jedné otázce na dvě věci.

ad 5) Viz ad 4)

ad 6) Viz předchozí

Závěr:

Doporučujeme otázky 1 a 2 (referendum se dvěma otázkami může být). Počítejte ale s tím, že je možné, že odpověď na každou z nich dopadne jinak.

Situace B

Je to dost problematické, neboť chcete zarazit územní plán už v procesu pořizování, kdy jde o přenesenou působnost. Kdybyste se ptali na neschválení návrhu územního plánu, bylo by to lepší. Od části „a k navrácení celého procesu...“ už se vlastně jedná o druhou otázku (jedna se týká postoje k pořizovanému územnímu plánu, druhá se týká dalšího postupu obce nad rámec stavebního zákona). Buď by bylo možné formulaci rozdělit na dvě otázky nebo druhou část úplně vypustit, protože je velice nepřesná – konkrétně pojmy jako „široká veřejná diskuse“, „zohlednit potřeby a požadavky současných občanů obce“.

Domníváme se, že by bylo velmi těžké, ne-li nemožné, objektivně zjistit, zda by byl výsledek referenda o takové otázce respektován. Otázka do referenda musí být konkrétní a jednoznačná.

Navrhujeme proto tuto otázku:

Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce O. učinilo veškeré kroky v samostatné působnosti proti vydání územního plánu obce O., podle kterého?

Tím, že napíšete „veškeré kroky... proti vydání územního plánu“ (= úplně poslední krok v územním plánování (§ 7 odst. 5 stavebního zákona), domníváme se, že do „veškerých kroků“ bude spadat i neschválení „pokynů pro zpracování návrhu“ (§ 49 odst. 3 stavebního zákona), což je závěr fáze konceptu.

Pokud v otázce necháte konkrétní datum projednání konceptu, může se stát, že obec udělá nové projednání konceptu a bude formálně „z obliga“. Doporučujeme přeformulovat vyjádřením toho, co vám nejvíce vadí na současné podobě konceptu. (Např.: *Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo obce O. učinilo veškeré kroky v samostatné působnosti proti vydání územního plánu obce O., podle kterého by byla lokalita A vymezena jako území umožňující výstavbu budov o celkové rozloze větší než XY m²?* Tímto přinutíte obec k zastavení současného znění územního plánu.

II. SAMOSTATNÁ A PŘENESENÁ PŮSOBNOST OBCE

např. text na : <http://spravni.juristic.cz/154292/clanek/spravni2>

III. ZADÁNÍ ÚKOLU

Návrh projektu firmy Skalka a. s.

- Zastupitelstvo obce (ZO) se snažilo územní plán (ÚP) tvořit s minimální jen zákonem danou účastí veřejnosti – až do r 2006 nebyly vyvěšovány programy jednání ZO , takže něco se dovědět bylo obtížně možné

- první větší účast veřejnosti na projednávání konceptu byla v srpnu 2006 – zde se veřejnost dověděla o odsouhlasení předdimenzované zástavby v lokalitě Pod Skalkou firmou Skalky, a.s. a navíc nedostatečnosti ČOV. (obec má v současnosti 500 obyvatel, nová zástavba by zvedla tento počet na přibližně 750). Tehdy se občané poprvé důrazněji ozvali -4/9/2006 doručili obci petici, která vyjadřuje nesouhlas s navrhovaným ÚP a požaduje diskusi, znovu posoudit lokalitu Pod Skalkou. Obec nereaguje.

- 10/2006 veřejné projednávání připomínek ke konceptu UP, zápis z tohoto jednání byl ZO pozměněn

- správa CHKO Moravský kras nesouhlasí se zástavbou (v těsné blízkosti CHKO)

- existují 3 různé posudky Natura 2000, první dva v neprospěch záměru, poslední souhlasný (všechny placené investorem, používá jen ten poslední)

- obec vyvolává dohodovací řízení s CHKO ve prospěch firmy Skalky , a.s.

- obec zamítá připomínky asi 30 občanů obce

- při jednáních se zastupitelé vyplynulo – osobní zainteresovanost zastupitelů – realitník je kamarád, mají společné zájmy...před hlasováním 5/2006 na ZO ve prospěch fa Skalky – 80 domů – majitelé firmy jednali individuálně s většinou zastupitelů

-Fakticky jediným důvodem pro tvorbu nového ÚPO je maximalizace výstavby v lokalitě Pod Skalkou – to vyplývá z dosud známých faktů.

-zastrašování ze strany fa Skalky a.s mé osoby,

Vytvořte otázku do místního referenda, kterou zamezíte realizaci zástavby Pod Skalkou

